

Muzea jako podmioty rozwoju społecznego i gospodarczego. Promocja nowych metod zarządzania. Adaptacja systemu prawa.

/tezy/

1. Działalność statutowa

Na wstępie, jako autorka poniższych tez, pragnę poczynić pewną deklarację. Mam nadzieję, że zapobiegnie ona sprowadzeniu dyskusji o przyszłości muzeów na manowce, które mogą prowadzić do konfrontacji stanowisk. Nie chodzi w żadnym razie o alternatywę: „świątynia sztuki” albo „biznes”. Chodzi o poszerzenie roli muzeum, wzmocnienie instytucjonalne i finansowe, podniesienie jego roli i rangi w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski oraz zapewnienie stabilnych źródeł finansowania w okolicznościach spodziewanego kryzysu. Przy pełnym szacunku i uznaniu dla dotychczasowego dorobku muzealników.

W świetle dotychczasowej praktyki i obowiązującego ustawodawstwa do statutowych obszarów działalności muzeów należy zaliczyć:

- kolekcjonowanie i archiwizację zbiorów,
- opiekę nad zabytkami,
- działalność naukowo-badawczą,
- edukację i upowszechnianie wiedzy.

Poza działalnością statutową, niektóre muzea prowadzą w ograniczonym zakresie działalność gospodarczą, polegająca głównie na wynajmie lub dzierżawie części nieruchomości.

2. Nowe wyzwania

Muzeum, jako miejsce podnoszące atrakcyjność turystyczną miejscowości, jest dostrzegane zarówno przez organizatorów turystyki, jak i władze samorządowe. Współpraca muzeum z władzą lokalną, także w warunkach gdy organizatorem muzeum jest władza publiczna innego szczebla administracji, może przyczynić się do efektu synergii – dodatkowych korzyści zarówno dla muzeum, jak i wspólnoty lokalnej. Perspektywa

współpracy muzeum z otoczeniem może skutkować wprowadzeniem nowych form aktywności, w tym promocji muzeum. Najczęściej można odnotować następujące działania:

- umieszczenie oferty muzealnej w różnych formach informacji turystycznej,
- wykorzystanie lokalizacji muzeów wokół szlaków kulturowo-historycznych,
- edukacja w muzeum – produkt turystyki edukacyjnej.

Głębsze zaangażowanie w ofertę turystyczną i ściślejsza współpraca z władzami lokalnymi lub regionalnymi może zaowocować powstawaniem nowych form organizacyjnych, takich jak:

- skanseny, rezerwaty archeologiczne,
- muzea w przestrzeni (szlaki dziedzictwa historycznego i kulturowego),
- dziedzictwo przyrodnicze – historyczne i współczesne formy ochrony i kształtowania krajobrazu – parki, ogrody, zieleń zabytkowa,
- udział w organizacji cyklicznych imprez masowych, takich jak turnieje rycerskie, jarmarki, rekonstrukcje historyczne, festiwale sztuki.

3. Działalność gospodarcza

Nowe wyzwania niosą za sobą pokusę komercjalizacji zasobów muzealnych, a także zagrożenia w postaci uszczerbku dla działalności statutowej. Można temu zapobiegać, określając linię demarkacyjną pomiędzy działalnością statutową i działalnością gospodarczą. Ta ostatnia może być kojarzona z powodzeniem jako transfer wiedzy ze sfery sztuki do sfery biznesu. Do tego typu działalności można zaliczyć m.in.:

- działalność wydawniczą – książki, albumy, podręczniki, biuletyny,
- gastronomię – tradycje historyczne, obyczaj, potrawy regionalne, tradycyjne receptury,
- pamiątkarstwo – projektowanie i sprzedaż, profesjonalne wzornictwo, opakowanie i opis,
- warsztaty – edukacja uczestnicząca – malarstwo, grafika, rzeźba, rękodzieło i tradycyjne rzemiosła,

- uprawę i sprzedaż nasion i sadzonek roślin z historycznych parków i ogrodów.

4. Przedsiębiorczość

Skuteczne i efektywne prowadzenie działalności gospodarczej wymaga zmiany podejścia do pracy muzeum zarówno szefa, jak i personelu. Najogólniej rzecz ujmując, potrzebne jest stałe pobudzanie „ducha przedsiębiorczości”, czyli postawy afirmującej wprowadzanie zmian w celu osiągnięcia dodatkowych dochodów, na podstawie obserwacji rynku i dobrych praktyk w innych muzeach europejskich i światowych. Oczywiście osiągnięcie dodatkowych dochodów nie może stać się celem samym w sobie, ale nie może być też wstydliwie ukrywanym procederem. Działalność statutowa i działalność gospodarcza mogą i powinny współistnieć zarówno dla rozwoju muzeum jak i podniesienia statusu materialnego pracowników. Wzmocnienie kompetencji dla efektywnego zarządzania zasobami w celu kreowania nowych produktów rynkowych może być przedmiotem działalności Akademii Zarządzania Muzeum i obejmować następujące aktywności:

- edukacja dla pracowników muzeów z zakresu podejmowania działalności gospodarczej,
- upowszechnianie dobrych praktyk (wymiana zagraniczna),
- organizacja jednostek działalności gospodarczej,
- promocja i marketing produktów działalności gospodarczej muzeów

5. Postulowane zmiany w przepisach

Sprostanie nowym wyzwaniom to także postulat kierowany do ustawodawcy. Bez zmiany przepisów trudno będzie wprowadzić w życie nowe rozwiązania organizacyjne i finansowe. Należy zatem rozważyć:

- poszerzenie uprawnień w zakresie działalności naukowo-badawczej,
- ułatwienia w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej,
- zmiany w prawie podatkowym,
- wzmocnienie formy instytucjonalnej muzeum,
- uprawnienia w zakresie ochrony praw autorskich i znaków towarowych.